

Kapitel 5 – Principen om agenter

I förra kapitlet gick vi igenom de texter där den Evige talar i pluralform. Vi såg då att om man är trogen det hebreiska språket och läser bibeltexten som den står skriven och i sitt sammanhang där text förklarar text, ligger det närmare till hands att dra slutsatsen att den Evige talar till sitt himmelska råd i de texter där han talar i pluralform än att han talar utifrån en pluralitet av personligheter.

Denna princip av delgivning och delegering av auktoritet till de skapade varelserna kan vi finna i hela Skriften. Vi skall nu titta lite närmare på denna princip.

Det hebreiska ord som översatts som ”ängel” är ”malach”¹. Ordet förekommer omkring 200 gånger i Tanach (GT) och används för både himmelska och jordiska sändebud. Ordet ”malach” har betydelsen sändebud, ambassadör, representant och agent. Ordet har samma rot som ”melachà”² som betyder verk, arbete, tjänst, skapande arbete (se 1 Mosebok 2:2). Ordet ”malach” har därför mer att göra med en funktion än med en viss typ av skapelse. När man på svenska talar om ”änglar” förs tankarna normalt till en övernaturlig typ av himmelska varelser. Men det hebreiska ordet ”malachim” betyder inte nödvändigtvis himmelska varelser utan kan lika väl stå för människor. Ordet står för en funktion, inte för en viss typ av skapad varelse.

Ordet ”malach” – ängel – förekommer för första gången i 1 Mosebok 16. I versarna 7-14 står det skrivet:

*Men HERRENS ängel fann henne vid en vattenkälla i öknen, den källa som ligger vid vägen till Shur. Han sade: "Hagar, Sarajs slavinna, varifrån kommer du och vart går du?" Hon svarade: "Jag är på flykt ifrån min husmor Saraj." Då sade HERRENS ängel till henne: "Gå tillbaka till din husmor och ödmjuka dig under henne." **HERRENS ängel sade vidare: "Jag skall göra dina efterkommande så talrika att man inte kan räkna dem."** Sedan sade HERRENS ängel till henne: "Se, du är havande och du skall föda en son. Honom skall du kalla Ismael, ty **HERREN har hört** hur du har lidit. Han skall vara som en vildåsna. Hans hand skall vara mot alla och allas hand mot honom. Och han skall bo mitt emot alla sina bröder."
Och hon gav **HERREN, som hade talat med henne**, ett namn. Hon sade: "Du är den Gud som ser mig", för hon tänkte: "Har jag verkligen fått se en skymt av honom som ser mig?" Därför kallar man brunnen Beer-Lahaj-Roi. Den ligger mellan Kadesh och Bered. (SFB)*

Här talas det om den Eviges ”malach” –sändebud– som finner Hagar i öknen. I detta fall är det en himmelsk varelse som den Evige sänder ut för att ge ett budskap till Hagar. Lägga märke till att detta sändebud använder två sätt att tala å den Eviges vägnar. Först talar han i första person: ”**Jag** skall göra dina efterkommande så talrika...” Sedan talar han i tredje person: ”**HERREN har hört...**” När han talar i första person, betyder det då att den ängel

¹ **Strong H4397** ג [še!mal-awk', From an unused root meaning to *despatch* as a deputy; a messenger; specifically of God, that is, an *angel* (also a prophet, priest or teacher): - ambassador, angel, king, messenger.

² **Strong H4399** ג-פֿֿֿׁ׃b&mel-aw-kaw', From the same as H4397; properly *deputyship*, that is, ministry; generally *employment* (never servile) or work (abstractly or concretely); also *property* (as the result of *labor*): - business, + cattle, + industrious, occupation, (+ -pied), + officer, thing (made), use, (manner of) work ([-man], -manship).

som Hagar ser är den Evige? Nej, det betyder att han är en röst som meddelar vad den Evige säger.

Hagar säger att det var den Evige som hade talat med henne och att hon fått se Honom som ser henne. Betyder det att det var den Evige som uppenbarade sig direkt, utan medlare, utan att sända en representant? Nej, det betyder att den utsände talar å utsändarens vägnar och representerar honom.

Om man utgår från principen om hur en agent fungerar kan man av sammanhanget förstå att det var den Evige som uppenbarade sig **genom** sitt sändebud. Sändebudet blir så den Eviges representant och det som sändebudet säger är det som den Evige säger, antingen han talar i första eller tredje person, i ”jag-form” eller ”han-form”.

I den hebreiska texten finns ordet ”gam” – också – som översatts till svenska som ”verkligen”. Rashi tolkar det så att Hagar uttrycker sin förvåning över att hon **också** i öknen fått se änglar, d.v.s. inte bara i Avrahams hem, där hon var van att se dessa himmelska sändebud. Faktumet att Hagar inte blev rädd när hon såg denna ängel bevisar att det inte var första gången hon såg änglar, i motsats till Shimshons far Manoach som trodde att han skulle dö när han sett Elohim (se Dom 13:22). Hagar såg änglar fyra gånger i sträck utan att bli rädd.³

Om Rashis tolkning är rätt måste vi gå tillbaka till tidigare kapitel där det talas om hur den Evige uppenbarade sig för Avraham och se på vilket sätt han gjorde det. I 1 Mosebok 12:1 står det skrivet att den Evige enbart *talade* till Avraham och befallde honom att gå ut från sitt land och från sin släkt. Men senare i samma kapitel står det enligt hebreiskan att den Evige *visade* sig för honom när han var i Shechem (Sikem) (se 1 Mos 12:7). Kunde Avraham verkligen se den Evige? Vi måste nog förstå texten som att det var ett sändebud, en agent, som visade sig för Avraham och som representerade den Evige. Hur skulle Avraham kunna se den Osynlige? I 2 Mosebok 33:20 står det skrivet:

Men mitt ansikte kan du inte få se, ty ingen människa kan se mig och leva. (SFB)

I 1 Timoteusbrevet 6:16 står det skrivet:

*[Han] som ensam är odödlig och bor i ett ljus dit ingen kan komma, och som **ingen människa har sett eller kan se. Honom tillhör ära och evig makt! Amen.** (SFB)*

Avraham kunde alltså inte se den Evige. När det då står att den Evige visade sig för honom, var det genom ett sändebud han gjorde det? Här lär vi oss principen om att den som har sett ett sändebud från den Evige har sett den Evige genom honom.

Nästa text som talar om hur den Evige uppenbarade sig för Avraham finns i 1 Mosebok 17:1, där det står skrivet:

*När Abram var nittionio år **uppenbarade sig HERREN** för honom och sade: "Jag är Gud den Allsmäktige. Vandra inför mig och var fullkomlig. (SFB)*

Längre fram, i vers 22 i samma kapitel, står det skrivet:

³ Rashi och Bereshit Rabbà 45:7.

*När Gud hade talat färdigt med Abraham **for han upp** från honom. (SFB)*

Den Evige visade sig alltså för Avraham på ett sådant sätt att det sedan kan sägas att han *for upp över honom*, som texten ordagrant säger. Avraham måste tydligen ha sett någon framför sig som sedan kunde fara upp. Kunde han se den Evige? Nej, det var en agent som talade och handlade å den Eviges vägnar. Det sändebudet gör och säger, tillskrivs alltså den som har sänt honom, så att det i praktiken inte går att se någon skillnad mellan utsändaren och hans agent. Den som har mött agenten har alltså genom honom sett och hört den som sände honom.

Ett liknande fenomen kan vi se i kapitel 18. I vers 1 står det att den Evige *uppenbarade sig* eller *visade sig* för Avraham när tre män kom på besök. Toràn kallar en av de tre för YHWH, (se versarna 1, 13, 17, 20, 22, 26, 33), och Avraham tilltalar honom med det Namnet (enligt en upprättad originaltext av versarna 3 och 27-32, vilket vi behandlade i ett tidigare kapitel). Lägg märke till versarna 22-23 där det står skrivet:

*Männen vände sig därifrån och gick mot Sodom, men **Abraham stod kvar inför HERREN**. Och Abraham **gick närmare** och sade: "Vill du förgöra den rättfärdige tillsammans med den ogudaktige?" (SKB)*

Här står det att Avraham *stod kvar* inför YHWH, den Evige, och att han *gick närmare* Honom. Helt klart är det fråga om en kroppslig uppenbarelse av den Evige. Kunde Avraham se den Osynlige? Nej, det var ett utav hans sändebud som fick makten att vid det tillfället till fullo representera Honom.

Om den Evige ger sitt Namn till en av sina agenter innebär det att han har delegerat sin fulla auktoritet till honom att handla och tala å Hans vägnar. Toràn tillskriver dock sändaren inte enbart agentens ord och handlingar utan även hans närvaro. Därför blir agenten, praktiskt taget, samma sak som sändaren och får bära hans Namn (jfr Ps 118:26).

I 2 Mosebok 23:20-22 där det står skrivet:

*Se, **jag sänder en ängel framför dig**, och han skall bevara dig på vägen och föra dig till den plats som jag har förberett. Tag dig till vara för honom och lyssna till hans röst. Var inte upprorisk mot honom. Han kommer inte att förlåta era överträdelser, **ty mitt namn är i honom**. Men om du uppmärksamt lyssnar till hans röst och gör allt vad jag säger, skall jag bli en fiende till dina fiender och en ovän till dina ovänner. (SFB)*

Här ser vi att en utsänd ängel kan bära den Eviges Namn och tala allt vad den Evige säger.

Denne agent, som bar namnet YHWH, och som besökte Avraham tillsammans med två andra, vilka kallas "malachim" – sändebud, änglar – (se 19:1, 15), stod alltså kvar hos Avraham medan de andra två gick ner till Sedom (Sodom). Avrahams förbön för Sedom gjordes alltså inför denne agent som bar den Eviges Namn. Senare i vers 33 står det skrivet:

*När HERREN hade talat färdigt med Abraham **gick han därifrån**, och Abraham återvände hem. (SFB)*

Här står det inte att den Evige for upp, som i det tidigare kapitlet (se 17:22), utan att han gick iväg. Vart gick han? Han gick ner till Sodom, vilket han tidigare hade sagt att han skulle göra, enligt versarna 20-22 där det står skrivet:

Sedan sade HERREN: "Ropet över Sodom och Gomorra är starkt och deras synd är mycket svår. Därför vill jag gå ner och se om de i allt har gjort efter det rop som har nått mig. Om det inte är så, vill jag veta det." Männerna vände sig därifrån och gick mot Sodom, men Abraham stod kvar inför HERREN. (SFB)

Den Evige, YHWH, var alltså på väg ner till Sodom, men stannade kvar en stund och samtalande med Avraham. Vem var denne agent som kallas för YHWH?

Enligt en återupprättad originaltext av 1 Mosebok 19:18 kallar Lot följande dag änglarna för YHWH. Frågan är om den tredje ängeln, som dagen innan stått och samtalat med Avraham, då kommit dit och att Lot då inkluderar även honom. Faktum är att det står skrivet att Lot säger YHWH till **dem**, i pluralis. Sedan går han över till singularform. I versarna 18-22 står det skrivet:

Men Lot sade till dem: "O nej, Herre (egentligen YHWH). Din tjänare har ju funnit nåd för dina ögon, och du har visat din stora godhet mot mig genom att rädda mitt liv. Men jag kan inte fly upp till bergen, för då kan olyckan hinna ifatt mig så att jag dör. Se, staden där borta ligger ju nära. Det är lätt att fly dit och den är liten. Låt mig fly dit, så att jag får leva. Staden är ju liten." Då svarade han honom: "Jag skall göra som du vill också i detta. Jag skall inte omstörta staden du talar om. Men skynda dig att fly dit, ty jag kan inte göra något förrän du är där." Därav fick staden namnet Soar. (SFB)

Lägg märke till att bara en av änglarna svarar Lot. Det skulle kunna vara samma agent som dagen innan stod kvar en stund hos Avraham och sedan gick ner till Sodom. Vers 24 berättar vidare:

Då lät HERREN svavel och eld regna ner från himlen, från HERREN, över Sodom och Gomorra.

Här ser det ut som om denne man, som Toràn kallar för YHWH och som befinner sig på jorden, är den som ser till att det kommer ner svavel och eld från himlen, från YHWH som befinner sig i himlen.

Denna typ av uppenbarelse av YHWH på jorden i människolik gestalt, som på något sätt är skild från den YHWH som befinner sig i himlen, har gett upphov till ett speciellt begrepp inom judisk teologi. Det kallas för YHWH-Katàn, eller "Adonai-Katàn", som betyder "Lille YHWH".

Det är alltså här helt klart fråga om en agent, ett sändebud, en ambassadör som kommer ner till jorden i kroppslig gestalt och rör sig inom den fysiska världen och befinner sig på en enda plats åt gången (jfr 19:27), och som bär den Eviges Namn och som även tilltalas som den Evige av de människor som möter honom. Vem är denne agent? Är det YHWH själv? Nej det kan det inte vara för "**ingen människa har sett eller kan se**" den Evige. Det måste därför vara någon annan som till fullo representerar Honom? Rabbinerna kallar honom för Adonai-Katàn.

De kristna bibeltolkarna finner här stöd för sin treenighetslära som säger att Guds Son fanns till i evighet som Gud-Sonen och att han på detta sätt uppenbarade sig innan han föddes i Betlehem och blev kallad ”den Evige” eftersom han är en del av en treenig Gudom.

Man kan då ställa frågan: Trodde Avraham och Lot på en treenig Elohim och var förvissade om att denne Adonai-Katån var Sonen som uppenbarade sig i kroppslig gestalt, det som man i kristen teologi kallar för Kristo-fanía, Kristus-uppenbarelse?

Var det ”Guds Son” som uppenbarade sig för Avraham?

Kunde Sonen uppenbara sig kroppsligen för människorna och tala till dem innan han föddes?

Låt oss se vad Kungliga Koden (NT) säger om detta. I Hebreerbrevet 1:1-2 står det skrivet:

Sedan Gud i forna tider många gånger och på många sätt hade talat till fäderna genom profeterna, har han nu i den sista tiden talat till oss genom sin Son. Honom har han insatt till att ärva allting, och genom honom har han också skapat världen. (SFB)

Lägg märke till att det står att Elohim många gånger och på många sätt i de tider som var före den sista tiden hade talat till det judiska folkets förfäder genom profeterna, och att han nu, i den sista tiden, har talat till det judiska folket genom sin Son. Tidigare talade han alltså genom profeterna och inte genom Sonen, men nu, i den sista tiden, efter det att Sonen kommit, har han talat genom Sonen. Själva poängen i denna text är just att den Evige inte talat till det utvalda folket genom sin Son förrän i den sista tiden. Den Evige talade inte till fäderna genom Sonen. Det var alltså inte Sonen som talade till Avraham vid detta tillfälle. Det måste då vara fråga om en annan agent som fått makten att bära den Eviges Namn vid det tillfället.

I Galaterbrevet 4:4 står det skrivet:

Men när tiden var fullbordad sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen (SFB)

Literal Translation of the Holy Bible översatte på följande sätt:

But when the fullness of the time came, God sent forth His Son, having come into being out of a woman, having come under Law...

Vi kan översätta det till svenska så här:

När tidens fullhet kom, sände Gud ut Sin Son, efter att han blivit till från en kvinna, efter att han kommit under lagen...

Analytical-Literal Translation översatte på följande sätt:

But when the fullness [or, completion] of the time came, God sent forth His Son, having been born of a woman, having been born under [the] Law...

Man kan översätta det till svenska så här:

Men när fullheten [eller, komplettheten] av tiden kom, sände Gud ut Sin Son, efter att han blivit född av en kvinna, efter att han fötts under lagen...

Av denna text lär vi oss två saker. För det första, att Elohim's Son föddes av en kvinna. Titeln "Guds Son" har därför inte att göra med vem som födde. Den kvinna genom vilken han blev till var ju varken "Gud" eller "Guds moder" så att han genom henne skulle kunna kallas "Guds Son". Idén om att Gud kan reproducera sig är helt främmande för judiskt tänkande.

Titeln "Guds Son" betecknar en funktion som högste representant och högste domare och är speciellt knuten till den Smorde utlovade Kungen, Messias (se 2 Sam 7:12-14; 1 Krön 17:11-14; 22:9-10; Ps 2:6-7; Heb 5:5). Lägga märke till att kung Shlomo (Salomo) bar titeln "Guds son". Den titeln gavs till Israels kungar som representerade den Eviges regering på jorden (jfr 1 Krön 28:5; 29:23; Jer 3:17; Apg 1:6).

Enligt Lukas 1:32, 35 skulle Yeshua bli stor och *kallas* för "Guds Son" och få sin fader Davids kungatron. Det lär oss att begreppet "Guds Son" står för en funktion. Det är en kungatitel, och har inte i första hand att göra med väsen eller ursprung utan med en uppgift. Ordet "son", på hebreiska "ben"⁴, har i Skrifterna inte bara att göra med härkomst utan även med efterföljd och representation. Roten till ordet "ben" är "banà"⁵ som betyder bygga. Det finns ett annat ord som används mer för att beteckna härkomst och det är "jalàd"⁶ som betyder föda. Ordet "jèled" – barn – kommer från samma rot. Han kallas för "Guds Son" och inte "Guds Barn" och därför bör uttrycket mer ses som en beteckning på en uppgift än som ett bevis på härkomst. Därmed har vi inte sagt att Sonen inte kommer från den Evige. Det vi säger är att själva titeln "Guds Son" inte har den betydelsen i de Apostoliska Skrifterna (NT).

Vi kan i Skrifterna se att man vid flera tillfällen sätter likhetstecken mellan titeln "Guds Son" och titeln "Messias".

I Matteus 16:16 står det skrivet:

Simon Petrus svarade: "Du är Messias, den levande Gudens Son". (SFB)

I Matteus 26:63 sätter översteprästen likhetstecken mellan Messias och "Guds Son", som det står skrivet:

⁴ **Strong H1121** \-hšbane, From H1129; a son (as a builder of the family name), in the widest sense (of literal and figurative relationship, including grandson, subject, nation, quality or condition, etc., (like H1, H251, etc.): - + afflicted, age, [Ahoh-] [Ammon-] [Hachmon-] [Lev-]ite, [anoint-]ed one, appointed to, (+) arrow, [Assyr-] [Babylon-] [Egypt-] [Grec-]ian, one born, bough, branch, breed, + (young) bullock, + (young) calf, X came up in, child, colt, X common, X corn, daughter, X of first, + firstborn, foal, + very fruitful, + postage, X in, + kid, + lamb, (+) man, meet, + mighty, + nephew, old, (+) people, + rebel, + robber, X servant born, X soldier, son, + spark, + steward, + stranger, X surely, them of, + tumultuous one, + valiant[-est], whelp, worthy, young (one), youth.

⁵ **Strong H1129** \°h°b&baw-naw', A primitive root; to build (literally and figuratively): - (begin to) build (-er), obtain children, make, repair, set (up), X surely.

⁶ **Strong H3205** s°f[°yaw-lad', A primitive root; to bear young; causatively to beget; medically to act as midwife; specifically to show lineage: - bear, beget, birth ([-day]), born, (make to) bring forth (children, young), bring up, calve, child, come, be delivered (of a child), time of delivery, gender, hatch, labour, (do the office of a) midwife, declare pedigrees, be the son of, (woman in, woman that) travail (-eth, -ing woman).

*Men Jesus teg. Då sade översteprästen till honom: "Jag besvär dig vid den levande Guden, att du säger oss om du är **Messias, Guds Son.**" (SFB)*

Samma sak kan vi se i motsvarande berättelse i Lukas 22:66-70:

*När det blev dag samlades folkets äldste, både överstepräster och skriftlärda. Han fördes in till rådet och de frågade: "Är du **Messias, så säg oss det.**" Han svarade: "Om jag säger det kommer ni inte att tro det, och om jag börjar fråga kommer ni inte att svara. Men härefter skall Människosonen sitta på den gudomliga maktens högra sida." Då sade de allesammans: "**Du är alltså Guds son?**" Han svarade: "Ni själva säger att jag är det." Då sade de: "Behöver vi fler vittnesmål? **Vi har ju hört det ur hans egen mun.**" (Bibel2000)*

I Lukas 4:41 kan vi också se hur titeln "Guds Son" används synonymt med titeln "Messias", som det står skrivet:

*Onda andar for även ut ur många, och de ropade: "Du är **Guds Son.**" Men han talade strängt till dem och förbjöd dem att tala, eftersom de visste att han var **Messias.** (SFB)*

I Johannes 1:49 ser vi också att begreppet "Guds Son" likställs med att vara Israels kung, som det står skrivet:

*Natanael svarade: "Rabbi, du är **Guds Son, du är Israels konung.**" (SFB)*

I Johannes 11:27 står det skrivet:

*Hon svarade: "Ja, Herre, jag tror att du är **Messias, Guds Son, han som skulle komma till världen.**" (SFB)*

I Johannes 20:31 står det skrivet:

*Men dessa har blivit nerskrivna, för att ni skall tro att Jesus är **Messias, Guds Son, och för att ni genom tron skall ha liv i hans namn.** (SFB)*

Titeln "Guds Son" är alltså en messiansk titel som tillskrivs den människa som blir utrustad och förhärligad genom den Högstes Andes kraft till att vara Israels himmelske överstepräst och besitta Davids kungatron i Jerusalem för evigt.

Det andra vi lär oss av texten i Galaterbrevet 4:4 är att han som kallas för "Guds Son", d.v.s. Messias – den smorde Översteprästen och högste Kungen – blev utsänd när tiden var inne. Det fanns alltså en förutbestämd tid då den som hade blivit född av kvinna skulle sändas ut. Sonen sändes alltså inte ut i världen förrän tiden var inne. Om nu den som kallas för "Guds Son" inte blev utsänd förrän han blivit till genom en kvinna, hur skulle han då kunna bli sänd till Avraham?

När Paulus nu i Galaterbrevet säger att Elohim sände ut sin Son, d.v.s. Messias, i världen efter att han blivit till genom en kvinna betyder det inte att Yeshua tidigare fötts av Elohim och sedan sänts in i världen genom att födas av en kvinna. Det är inte vad texten i Galaterbrevet säger. Den säger att "Guds Son" först blev till genom en kvinna och därefter blev han utsänd.

Ett tredje vittnesbörd från Kungliga Koden om att det inte kan ha varit Messias som visade sig för Avraham tillsammans med de två änglar som gick ner till Sedom, finner vi i 1 Johannesbrevet 1:1-2, där det står skrivet:

*Det som var från begynnelsen, det vi har hört, det vi med egna ögon har sett, det vi skådade och med våra händer rörde vid - om Livets Ord är det vi vittnar. Ja, **livet uppenbarades**, vi har sett det och vittnar om det och förkunnar för er det eviga livet, som var hos **Fadern och uppenbarades för oss**. (SFB)*

Här står det att Livets Ord som fanns från begynnelsen uppenbarades. När uppenbarades det? Det uppenbarades vid den tid då Johannes och hans kamrater levde och kunde se det och röra vid det med sina händer. Därefter kunde de vittna om och förkunna det. Det eviga livet, som uppenbarades vid en viss historisk tidpunkt, hade alltså inte uppenbarats tidigare utan hade varit fördolt hos Fadern (jfr Ef 3:9; 1 Pet 1:20). Tidigare var det hos Fadern, men nu uppenbarades det för apostlarna. Innan fanns det inte till på ett sådant sätt att man kunde se det eller ta på det för det hade ännu inte kommit till världen (jfr Joh 1:9). Ordet hade ännu inte blivit kött (se Joh 1:14).

Hur skulle då Sonen kunna ha uppenbarats för Avraham om han vid den tiden var fördold hos Fadern och inte skulle uppenbaras eller komma i världen förrän senare, då han blev kött?

En agent talar inte sitt eget utan det som utsändaren vill förmedla

Den agent som blev sänd till Avraham tillsammans med två andra, använder samma sätt att tala med honom som den ängel som vi tidigare såg talade med Hagar, d.v.s. både i första och tredje person.

I 1 Mosebok 18:16-19 står det skrivet:

*När männen steg upp därifrån såg de ner mot Sodom, och Abraham följde dem ett stycke på väg. Då sade **HERREN**: "Kan **jag** dölja för Abraham vad jag tänker göra? Av Abraham skall det ju bli ett stort och mäktigt folk, och i honom skall alla folk på jorden bli välsignade. Ty **jag** har utvalt honom för att han skall befalla sina barn och efterkommande att hålla sig till **HERRENS** väg och handla rättfärdigt och rätt, så att **HERREN** kan uppfylla **sina** löften till Abraham." (SFB)*

Lägg märke till att det är Adonai-Katàn som talar med sig själv när Avraham följer med de tre männen ett stycke på deras väg ner till Sedom. Han säger att han inte kan dölja för Avraham vad han tänker göra och att det är han som utvalt honom. Sedan ändrar han och talar om den Evige i tredje person. I stället för att säga "HERRENS väg... så att HERREN kan uppfylla sina löften..." borde han enligt grammatikens regler ha sagt: "**min** väg... så att **jag** kan uppfylla **mina** löften...". Vi såg tidigare att den ängel som talade med Hagar gjorde samma sak. Det lär oss att sändebudet representerar den som sänt det så att man ofta inte kan skilja mellan deras ord. Om agenten säger "jag" kan det lika väl vara den som sänt ut honom som profetiskt talar genom honom. En agent kan därför lätt förväxlas med den som sänt ut honom. Men att komma i den Eviges Namn är inte samma sak som att vara den Evige.

Samma princip kan vi se i 1 Mosebok 21:17-18 där det står skrivet:

Då hörde Gud pojkens röst, och Guds ängel ropade till Hagar från himlen och sade till henne: "Hur är det, Hagar? Var inte rädd! Gud har hört pojkens rop där han ligger. Gå och res upp honom och tag hand om honom. Jag skall göra honom till ett stort folk." (SFB)

Elohim's ängel ropar till Hagar och säger att Elohim, i tredje person – han –, har hört pojkens rop. Sedan ändrar han och säger, "**Jag** skall göra honom till ett stort folk." Vem skulle göra honom till ett stort folk? Ängeln? Nej, den Evige. Varför säger då ängeln att han skall göra Yishmael till ett stort folk? Därför att en agent mycket väl kan tala ord som kommer från utsändaren utan att direkt säga att det är utsändaren som säger det. Han behöver alltså inte säga: "Så säger HERREN." Den Evige kan uppenbarligen tala genom en agent på ett profetiskt sätt och på så sätt blir agenten en röst i stället för ett eko.

Samma princip förekommer i 1 Mosebok 22:11-18 där det står skrivet:

Då ropade HERRENS ängel till honom från himlen: "Abraham! Abraham!" Han svarade: "Här är jag." Då sade han: "Lyft inte din hand mot pojken och gör honom ingenting. Nu vet jag att du fruktar Gud, då du inte ens har undanhållit mig din ende son." Abraham såg sig omkring och fick då bakom sig syn på en bagge som hade fastnat med hornen i ett snår. Abraham gick dit och tog baggen och offrade den till brännoffer i stället för sin son. Och Abraham kallade platsen HERREN förser. I dag säger man: Berget där HERREN förser. HERRENS ängel ropade ännu en gång till Abraham från himlen: "Jag svär vid mig själv, säger HERREN: Eftersom du har gjort detta och inte undanhållit mig din ende son, skall jag rikligen välsigna dig och göra dina efterkommande talrika som stjärnorna på himlen och som sanden på havets strand, och din avkomma skall inta sina fienders portar. I din avkomma skall alla jordens folk bli välsignade, därför att du lyssnade till min röst." (SFB)

Lägg märke till att första gången som den Eviges sändebud ropar till Avraham, talar han i första person – jag – utan att direkt säga att det är den Eviges ord han förmedlar. Meningen "då du inte ens har undanhållit mig din ende son" bevisar att det är den Eviges ord. När ängeln för andra gången ropar lägger han även till orden: "säger den Evige".

Det är intressant att se att även den Evige talar i både första och tredje person singularis. Han säger ju: "Nu vet jag att du fruktar Gud (inte "mig"), då du inte ens har undanhållit mig din ende son." Detta sätt att tala är inte ovanligt i Skrifterna. Vi skall här se ytterligare några exempel på det.

I 2 Mosebok 20:1-7 står det skrivet:

Och Gud talade alla dessa ord: Jag är HERREN, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur träldomshuset. Du skall inte ha andra gudar vid sidan av mig. Du skall inte göra dig någon bildstod eller någon avbild av det som är uppe i himlen eller nere på jorden eller av det som är i vattnet under jorden. Du skall inte tillbe dem eller tjäna dem. Ty jag, HERREN, din Gud, är en nitälskande Gud, som låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen, ja, tredje och fjärde släktledet, när man hatar mig, men som visar nåd mot tusen släktled, när man älskar mig och håller mina bud. Du skall inte missbruka HERRENS, din Guds, namn, ty HERREN skall inte låta den bli ostraffad som missbrukar hans namn. (SFB)

Lägg märke till växlingen från första till tredje person singularis, först säger han: "Jag, mig, jag, mig, mig, mina" och sedan säger han: "Den Evige din Elohim, namn ... hans namn" o.s.v.

I 2 Mosebok 15:26 står det skrivet:

*Han sade: "Om du hör **HERRENS**, din Guds, röst och gör det som är rätt i **hans** ögon och lyssnar till **hans** bud och håller alla **hans** stadgar, skall **jag** inte lägga på dig någon av de sjukdomar som **jag** lade på egyptierna, ty **jag** är **HERREN**, din läkare." (SFB)*

I 2 Mosebok 23:25 står det skrivet:

*Men **HERREN**, eder Gud, skolen I tjäna, så skall **han** för dig välsigna både mat och dryck; sjukdom skall **jag** då ock avvända från dig. (1917)*

Tyvärr har varken Svenska Folkbibeln eller Bibel2000 översatt den hebreiska texten som den står, med växlingen från tredje till första person.

I 2 Mosebok 31:17 står det skrivet:

*Den är ett evigt tecken mellan **mig** och Israels barn, ty på sex dagar **gjorde HERREN** himmel och jord, men på sjunde dagen upphörde **han** med sitt arbete och vilade. (SFB)*

Vi skulle kunna fortsätta att gå igenom Skrifterna och se att det inte är ovanligt att den Evige talar om sig själv i samma utsaga både i första och tredje person.

När nu agenterna talar i första person, trots att de i samma mening kan nämna den Evige i tredje person betyder det alltså inte att det är de själva som talar. Det kan lika väl vara ett direkt budskap från den Evige som agenten talar. En agent tjänar alltså som den Eviges mun.

I 1 Mosebok 31:11, 13a står det skrivet:

*Och **Guds ängel** sade till mig i drömmen: Jakob! Jag svarade: Här är jag... **Jag är Betels Gud**. Det var där du smorde en minnessten och gav mig ett löfte... (SFB)*

I Domarboken 2:1-5 står det skrivet:

***HERRENS ängel** kom från Gilgal upp till Bokim och sade: "**Jag** förde er upp ur Egypten och lät er komma in i det land som jag med ed hade lovat ge åt era fäder och **jag** sade: **Jag** skall aldrig bryta mitt förbund med er. Och ni skall inte sluta förbund med detta lands inbyggare. Ni skall bryta ner deras altaren. Men ni har inte lyssnat till **min** röst. Vad har ni gjort! Därför **säger jag**, att **jag** inte skall driva dem bort från er, utan de skall tränga er i sidorna, och deras gudar skall bli en snara för er." När **HERRENS ängel** hade sagt detta till alla Israels barn, brast de ut i gråt. De kallade platsen Bokim. Och där offrade de åt **HERREN**. (SFB)*

I stort sett hela 5 Mosebok är det profeten Moshè som talar till folket. Det är dock svårt att ibland kunna urskilja vem det är som talar, eftersom Moshè talar som en agent. Han hade

kommit upp till en sådan hög nivå av profetisk ande att det praktiskt taget var omöjligt att skilja hans ord från den Eviges ord.

I 5 Mosebok 11:13-17 talar Moshè till folket och säger:

*Om ni nu lyssnar till de bud som **jag** i dag ger er så att ni älskar **HERREN, er Gud**, och tjänar **honom** av hela ert hjärta och av hela er själ, då skall **jag** ge regn åt ert land i rätt tid, höstregn och vårregn, och du skall få bärga in din säd, ditt vin och din olja. **Jag** skall ge din boskap gräs på din mark, och du skall äta och bli mätt. Men se till, så att inte era hjärtan blir förförda och ni viker av och tjänar andra gudar och tillber dem, ty då skall **HERRENS** vrede upptändas mot er, och **han** skall tillsluta himlen så att regn inte faller och marken inte ger sin gröda och ni snabbt blir utrotade ur det goda land som **HERREN** ger er. (SFB)*

Lägg märke till att det är Moshè som talar och säger att han skall ge regn. Kan han ge regn? Nej, han talar som en agent å den Eviges vägnar.

I 5 Mosebok 29:4-7 står det skrivet:

*Men ännu till denna dag har **HERREN** inte gett er hjärtan till att förstå, ögon till att se och öron till att höra. **Jag** ledde er i öknen i fyrtio år. Era kläder blev inte utslitna på er, inte heller sandalerna på dina fötter. Bröd fick ni inte att äta och inte vin eller starka drycker att dricka, för att ni skulle veta att **jag är HERREN, er Gud**. Och när ni kom till denna plats, drog Sichon, kungen i Hesbon, och Og, kungen i Basan, ut till strid **mot oss**, men **vi** slog dem. (SFB)*

Här går det inte heller att skilja mellan Moshès ord och den Eviges ord. Det lär oss att inte bara himmelska sändebud kan tala i första person och vara en mun för den Evige, utan också människor. En profet är alltså inte ett eko utan en röst, som det står skrivet i Johannes 1:23:

*Han svarade med profeten Jesajas ord: "**Jag är rösten** som ropar i öknen: Gör vägen rak för Herren!" (SFB)*

Agenten gör det som sändaren gör

Vi har tidigare sett att den agent som blev sänd att förstöra Sedom och Amorà lät svavel och eld regna ner från den Evige som är i himlen. Det var genom agenten som den Evige handlade. Agenten gjorde alltså samma sak som den Evige gjorde och den Evige gjorde samma sak som agenten gjorde. När så agenten far upp till himlen är det den Evige som far upp genom honom.

I 1 Mosebok 35:13 står det skrivet:

*Sedan **for Gud upp** från honom på den plats där han hade talat med honom. (SFB)*

I 2 Mosebok 4:31 står det skrivet:

*Då trodde folket, och när de hörde att **HERREN** hade **tagit sig an** Israels barn och sett deras lidande, böjde de sig ner och tillbad. (SFB)*

I denna vers finns det hebreiska ordet ”pakad”⁷ som betyder ”besöka”. Det har översatts som ”tagit sig an”. Det innebär alltså att den Evige kom och besökte Israels barn i Mitsrajim (Egypten). Hur gjorde han det? Genom sina agenter. I detta fall var det både himmelska och jordiska sändebud som representerade den Evige och kom och besökte folket för att föra det ut därifrån. Det som agenterna gjorde tillskrivs alltså honom som sände dem.

Både en himmelsk varelse, en ängel, och en människa blev sända att befria folket från slaveriet.

I Jesaja 63:9 står det skrivet:

*I all deras nöd var ingen verklig nöd, ty **hans ansiktes ängel frälste dem**. I sin kärlek och medömkan återlöste han dem, han lyfte alltid upp dem och bar dem i forna dagar.* (SFB)

I 4 Mosebok 20:16 står det skrivet:

*Men vi ropade till **HERREN**, och han hörde vår röst och sände en ängel som förde oss ut ur Egypten.* (SFB)

I 2 Mosebok 3:1-12 kan vi läsa om hur Moshè fick möta en himmelsk agent i en brinnande buske, som det står skrivet:

*Mose vallade fåren åt sin svärfar Jetro, prästen i Midjan. En gång drev han fåren bortom öknen och kom till Guds berg Horeb. Där uppenbarade sig **HERRENS ängel** för honom i en eldslåga som slog upp ur en buske. Han såg att busken brann av elden utan att busken brann upp. Då tänkte Mose: "Jag måste gå dit och betrakta den underbara synen och se varför busken inte brinner upp."*

*När **HERREN** såg att han gick för att se efter, ropade Gud till honom ur busken: "Mose! Mose!" Han svarade: "Här är jag." Då sade Gud [eg. han]: "Kom inte hit! Tag av dig skorna, ty platsen där du står är helig mark." Och han sade: "**Jag är din faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud.**" Då dolde Mose ansiktet, ty han bävade för att se på Gud. **HERREN** sade: "Jag har sett hur mitt folk förtrycks i Egypten, och jag har hört hur de ropar över sina plågare. Jag känner till deras lidande. Därför **har jag stigit ner** för att rädda dem undan egyptierna och föra dem från det landet upp till ett gott och rymligt land, ett land som flödar av mjölk och honung, det land där det bor kananeer, hetiter, amoreer, perisseer, hiveer och jebusiter. Och se, ropet från Israels barn har kommit upp till mig, och jag har också sett hur egyptierna förtrycker dem. **Gå nu!** Jag skall sända dig till farao, och du skall föra mitt folk, Israels barn, ut ur Egypten."*

*Men Mose sade till Gud: "Vem är jag, att jag skulle gå till farao och att jag skulle föra Israels barn ut ur Egypten?" Han svarade: "**Jag är med dig**. Och detta skall för dig vara tecknet på att det är jag som har sänt dig: När du har fört folket ut ur Egypten, skall ni hålla gudstjänst på detta berg."*

⁷ **Strong H6485** j °k [˘paw-kad', A primitive root; to visit (with friendly or hostile intent); by analogy to oversee, muster, charge, care for, miss, deposit, etc.: - appoint, X at all, avenge, bestow, (appoint to have the, give a) charge, commit, count, deliver to keep, be empty, enjoin, go see, hurt, do judgment, lack, lay up look, make X by any means, miss, number, officer, (make) overseer have (the) oversight, punish, reckon, (call to) remember (-brance), set (over), sum, X surely, visit, want.

Här ser vi ytterligare ett klart exempel på hur en agent, en ängel, både talar och handlar som om han vore den Evige. Det är intressant att det står att den Evige såg att Moshè närmade sig. Den ängel som uppenbarade sig i busken kallas både YHWH och Elohim, han kom i den Eviges Namn. Det var denne ängel som gick med Moshè till Mitsrajim för att befria folket (se Apg 7:35).

När Moshè blev kallad att vara ett sändebud blev han också kallad för Elohim, vilket vi talat om tidigare (se 2 Mos 4:16; 7:1). Elohim kom alltså och besökte folket genom en ängel och genom Moshè.

När en profet kommer till folket är det således den Evige som kommer och besöker sitt folk (jfr Sak 10:3; Luk 1:78; 7:16).

Inte bara agentens ord utan också hans handlingar tillskrivs sändaren. I 2 Mosebok 4:20 står det skrivet att Moshè tog Elohims stav i sin hand. Senare säger den Evige till Paró (Faraó) att han skall slå vattnen med den stav som han har i sin hand, som det står skrivet i 2 Mosebok 7:17:

Därför säger HERREN så: Genom detta skall du förstå att jag är HERREN. Se, med staven som jag håller i handen skall jag slå på Nilens vatten, och det skall förvandlas till blod. (SFB)

I vers 19 står det att det var Aharons stav som användes till att slå vattnen:

*Och HERREN sade till Mose: "Säg till Aron: Tag **din stav** och räck ut handen över Egyptens vatten, över dess strömmar, kanaler och sjöar och alla andra vattensamlingar, så skall de bli blod. Ja, över hela Egyptens land skall det vara blod, både i träkärl och stenkärl." (SFB)*

Den Evige säger alltså att han håller Aharons stav i sin hand. När då Aharon, som agent, slår på vattnen är det den Evige som gör det genom honom. Agentens handling tillskrivs alltså sändaren.

I 2 Mosebok 11:4 och 12:12 säger den Evige att han mitt i natten skall gå fram i Mitsrajims land och slå alla förstfödda. I 12:13 säger han att han skall gå förbi Israels barn när han ser blodet på deras hus. Uppenbarligen talar han här om ett sändebud som i hans Namn skulle bli sänt ut över landet och som kunde se blodet och därför gå förbi israeliternas hus. I vers 23 står det skrivet:

Ty HERREN skall gå fram för att slå Egypten. Men när han ser blodet på det övre dörrträet och på de båda dörrposterna skall han gå förbi dörren och inte tillåta fördärvaren att komma in i era hem och slå er. (SFB)

Fördärvaren är en himmelsk agent som den Evige sände ut för att slå de förstfödda (jfr 1 Krön 21:15). Det som agenten gjorde tillskrivs honom som sände honom som det står skrivet i vers 29a:

Vid midnatt slog HERREN allt förstfött i Egyptens land... (SFB)

Om man inte förstår principen om agenter är det inte lätt att förstå dessa texter. Man blandar då ihop de olika personerna och till slut vet man inte vem som gör vad. Om man förstår att det är den Evige som handlar genom sina sändebud och att sändebuden bär den Eviges Namn blir dessa texter lättförståeliga.

Vi kan se ytterligare ett exempel i 2 Mosebok 13:21 där det står skrivet:

HERREN gick framför dem, om dagen i en molnstod för att visa dem vägen och om natten i en eldstod för att ge dem ljus. På det sättet kunde de vandra både dag och natt. (SFB)

I 2 Mosebok 14:19, 24 står det skrivet:

Guds ängel, som hade gått framför Israels här, flyttade sig nu och gick bakom dem. Molnstoden, som hade gått framför dem, flyttade sig och tog plats bakom dem... Men när morgonväkten var inne, såg HERREN från pelaren av eld och moln ner på egyptiernas här och förvirrade den. (SFB)

Elohims ängel kallas här åter för YHWH och ängelns handlingar tillskrivs den Evige.

Här kommer några skriftställen till som visar på samma princip, 4 Mos 22:21-35; 5 Mos 1:33; 31:3; Dom 6:11-24; 1 Sam 3:2-10; 1 Krön 21:12-18; 28:5; 29:23; Sak 14:4-5; Mal 3:1; 4:6 (heb. 3:24) (jfr Matt 27:7 med Apg 1:18; Matt 9:1-8; Joh 5:19-23, 30; 14:7-10; Apg 2:22; 7:25; 30-35; 2 Kor 5:19-20; Hebr 1:1-2; 3:1; 1 Joh 2:23; Upp 1:1, 8; 3:21; 11:15-17; 22:3, 12-13, 16).

Den som ser en agent, ser den som har sänt honom

Om vi studerar de texter som talar om principen om agenter ser vi att inte bara agentens ord och handlingar tillskrivs utsändaren utan också i viss mån agentens utseende, eller utstrålning. Den som ser en agent ser till en viss mån den som har sänt honom. När det gäller de himmelska sändebuden har de inte bara skapats till den Eviges avbild utan de får också hela tiden se den Eviges ansikte och blir därför uppfyllda av hans härlighets strålgans. Därför är de väldigt lika den Evige. Den som därför ser en ängel ser väldigt mycket av den Evige själv.

I 1 Mosebok 32:24-30 står det skrivet:

*Och Jakob blev ensam kvar. Då brottades **en man** med honom ända till dess morgonrodnaden kom. När han såg att han inte kunde övervinna Jakob, slog han honom på höftleden, så att höften gick ur led medan han brottades med honom. Och han sade: "Släpp mig, ty morgonrodnaden har gått upp." Men Jakob svarade: "Jag släpper dig inte förrän du välsignar mig." Då sade han till honom: "Vad är ditt namn?" Han svarade: "Jakob". Han sade: "Du skall inte längre heta Jakob utan Israel, ty du har kämpat med Gud och med människor och segrat." Och Jakob frågade: "Låt mig få veta ditt namn." Han svarade: "Varför frågar du efter mitt namn?" Och han välsignade honom där. Jakob kallade platsen Peniel, ty han tänkte: "**Jag har sett Gud** ansikte mot ansikte, och ändå har mitt liv skonats." (SFB)*

Enligt 1 Mosebok 32:1 och Hosea 12:4 ser vi att det var med en ängel som Yaakov brottades.

I 2 Mosebok 3:2a, 6 står det skrivet:

Där uppenbarade sig HERRENS ängel för honom i en eldslåga som slog upp ur en buske... Och han sade: "Jag är din faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud." Då dolde Mose ansiktet, ty han bävade för att se på Gud. (SFB)

I Domarboken 13:21-22 står det skrivet:

Sedan visade sig HERRENS ängel inte mer för Manoa och hans hustru. Och Manoa förstod att det var HERRENS ängel. Manoa sade till sin hustru: "Nu måste vi dö, eftersom vi har sett Gud." (SFB)

Samma sak hände med Moshè när han hade varit i den Eviges härlighetsmoln. Hans ansikte lyste av den Eviges härlighet och Israels folk kunde se något av den Evige i och genom honom (se 2 Mos 34:29-35; 2 Kor 3:13-18).

I Johannes 14:9b står det skrivet:

Den som har sett mig har sett Fadern. (SFB)

Som man behandlar en agent, behandlar man den som har sänt honom

Eftersom ett sändebud representerar den som sänt honom kommer allt man gör för eller emot ett sändebud att räknas som om man gör det för eller emot honom som sände det.

I 2 Mosebok 17:2 står det skrivet:

Då klagade folket på Mose och sade: "Ge oss vatten att dricka." Mose svarade dem: "Varför klagar ni på mig? Varför sätter ni HERREN på prov?" (SFB)

När folket klagade på Moshè räknades det som om de klagade på den Evige.

I Sakarja 11:13; 12:10 står det skrivet:

Och HERREN sade till mig: "Kasta det åt krukmakaren!" - det härliga pris som de ansåg mig vara värd. Och jag tog de trettio silversiklarna och kastade dem i HERRENS hus åt krukmakaren... Men över Davids hus och över Jerusalems invånare skall jag utgjuta nådens och bönsens Ande, så att de ser upp till mig som de har genomborrat. De skall sörja honom så som man sörjer ende sonen, och de skall gråta bittert över honom, så som man gråter över sin förstfödde. (SFB)

Det som görs med den Eviges sändebud görs mot honom.

I Matteus 10:40-42 står det skrivet:

Den som tar emot er tar emot mig, och den som tar emot mig tar emot honom som har sänt mig. Den som tar emot en profet därför att det är en profet, han skall få en profets lön. Och den som tar emot en rättfärdig man därför att det är en rättfärdig, han skall få

en rättfärdig mans lön. Och den som ger en av dessa små en bägare friskt vatten att dricka, därför att det är en lärjunge - amen säger jag er: Han skall inte gå miste om sin lön." (SFB)

I Lukas 10:16 står det skrivet:

Den som lyssnar till er lyssnar till mig, och den som förkastar er förkastar mig. Och den som förkastar mig, han förkastar honom som har sänt mig." (SFB)

I Johannes 12:44-45 står det skrivet:

Jesus ropade: "Den som tror på mig, han tror inte på mig utan på honom som har sänt mig, och den som ser mig, han ser honom som har sänt mig. (Bibel2000)

Sammanfattning

Vi har i detta kapitel sett att en agent som sänds ut från den Evige bär den Eviges Namn, talar den Eviges ord, handlar å den Eviges vägnar och ser ut som den Evige. Vi har sett hur den Evige använder både himmelska och jordiska agenter till att genomföra sina planer på jorden.

Ofta är det svårt att se skillnaden mellan ett sändebud och den som sände honom för sändebudet är sändarens röst, arm och ansikte. Men att komma i den Eviges Namn är inte samma sak som att vara den Evige. Trots det är det samma sak att ta emot ett sändebud som kommer i utsändarens namn som att ta emot den som sände ut honom.

När den Evige sänder en agent kan man inte gå förbi agenten och förhandla direkt med den Evige, eftersom vägen till honom går genom hans sändebud. Den som därför förkastar ett sändebud förkastar den som har sänt honom.

*"Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig.
Om ni har lärt känna mig skall ni också lära känna min fader.
Ni känner honom redan nu och ni har sett honom."
(Joh 14:6-7 Bibel2000)*